

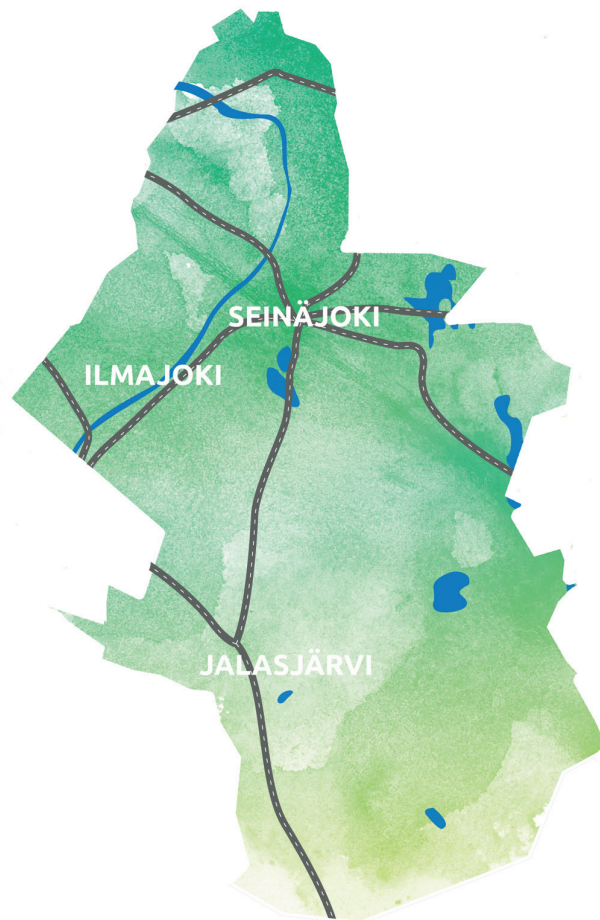
2018
LIIVERIN VUOSI

*Seinäjoen taidehallin toteuttama Maaseutu-
taidemalli-hanke valittiin Suomen ehdokkaaksi
Euroopan Rural Inspiration Awards -kilpailuun.
Hankkeesta on irronnut leipää 13 taiteilijalle.*

SISÄLTÖ

1	Hallituksen puheenjohtajan katsaus.....	1
2	Johdanto.....	3
3	Yhdistys ja sen resurssit.....	5
4	Liiverin toiminta.....	11
4.1	Strategian toteuttaminen.....	11
4.2	Rahoitettujen hankkeiden vaikutukset.....	21
4.3	Liiverin oma toiminta ja laatutyö.....	23
4.4	Liiveri alueensa kehittäjänä.....	25
4.5	Tavoitteet seuraavalle vuodelle.....	27

Liiverin pitkäaikainen puheenjohtaja Keijo Viertoma luovutti puheenjohtajuuden Tarja Pienimäelle. Viertoma evästi uutta puheenjohtaja huolehtimaan avoimesta ja keskustelevasta ilmapiiiristä hallituksessa ja Liiverissä yleensä.

1 HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Keväällä tultuani valituksi Liiverin hallituksen puheenjohtajaksi tunsin ja tunnen edelleen suurta ylpeyttä tiimistä, joka on vuosien mittaan tehnyt hienoa työtä maaseudun kehittämiseksi. Kiitos kuuluu ennen kaikkea osaavalle toimiston henkilökunnalle ja toiminnanjohtajalle, mutta myös aktiiviselle ja keskustelevalle hallitukselle. Historia velvoittaa ja menestyksellisen toiminnan jatkuminen on meille kaikille Liiverin toimijoille ykkösasia.

Liiverin rahoittamien hankkeiden ja Liiverin oman toiminnan vaikuttavuudesta on kerätty tietoa systemaattisesti. Nyt meillä on kasassa faktaa toimintamme tuloksista, mikä antaa hyvän pohjan kehittämistyölle myös tulevaisuudessa. Tulokset puhuvat puolestaan aktiivisesta maaseudun kehittämistyöstä alueellamme. Vaikuttavuudesta viestiminen on otettu Liiverissä vakavasti ja viestinnän kehittäminen on myös jatkossa tärkeässä roolissa. Kuluneen vuoden toinen tärkeä kehittämisen teema on ollut kylien turvallisuusasioiden eteenpäin vieminen osana Kylille II -hanketta.

Leader-rahoitukselle on ollut alueellamme paljon kysyntää, kiitos aktiivisten yritysten, yhdistysten ja muiden hanketoimijoiden. Tukemamme yritykset ja yhdistykset ovat saaneet tunnustusta ja huomiota tekemästään

työstä myös muualta. Ohjelmakauden loppuvaiheissa meillä on käytettävissä aleneva rahoituskehys ja niukkuutta jaetaan jo nyt. Viime vuodelle jo kertaalleen myönnetty lisäraha on jäissä ryhmästä riippumattomista syistä. Tällekin rahoituskehykselle olisi käyttöä.

Rahoituksen hakeminen ja raportointi koetaan hakijoiden keskuudessa byrokraattiseksi. Kieltämättä olemme huolissamme pienten toimijoiden pärjäämisestä hanketoiminnassa byrokratian rattaiden hidastaessa päätöksentekoa ja maksatusten etenemistä. Tässä Leader-toiminnalla on tulevalla ohjelmakaudella parantamisen varaa.

Liiverissä strategiatyö uuden kauden ohjelmaa ajatellen on käynnistynyt kuluneen syksyn aikana. Kaikissa yhteisöissä, isoissa tai pienissä, uuden kehittäminen vaatii aina aktiivisten, innostuneiden ihmisten panosta. Juuri tästä syystä Leader-toiminnan periaatteena oleva ruohonjuuritason toiminta on erityisen arvokas periaate. Toteutetaan Liiverin nykyistä ohjelmaa huolella ja innostutaan uuden strategian rakentamisesta!

puheenjohtaja
Tarja Pienimäki

Asiakkaiden mielestä Liiveristä on helppo kysyä neuvoa. Olisiko asiakastyytyväisyyskyselyn tulos ollut toinen, jos he olisivat nähneet Liiverin toimistonväen tyky-päivän?

2 JOHDANTO

Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys Liiveri ry eli Leader Liiveri toimii Ilmajoen, Jalasjärven ja Seinäjoen alueiden kehittäjänä. Leader Liiverin Pysyy ja paranoo -ohjelma vuosille 2014–2020 koostuu kahdesta strategiasta: maaseutu- ja kaupunkistrategiasta. Maaseutustrategiaa toteutetaan mm. Leader-rahoituksella sekä Ely-keskuksen maaseutuohjelmärahoituksella. Vuonna 2018 kaupunkistrategian toteuttamiseksi jätettiin hakemus Stealle, joka sai kuitenkin kielteisen päätöksen.

Pysyy ja paranoo -maaseutustrategian Leader-rahoituksesta on tähän mennessä myönnetty tukea 104 hankkeelle. Näistä 21 sai myönteisen rahoituspäätöksen ELY-keskuksesta vuonna 2018. Strategian painopisteistä eniten tukea on myönnetty yritysten ja elinkeinojen kehittämiseen. Myönnettyistä yritystuista 60 % suuntautui alkaville yrittäjille. Leader-rahoituksen aktivointi on ollut maltillista, sillä Leader-lisärahoitusta ei hallinto-oikeudessa olevan valituksen vuoksi saatu käyttöön.

Leimallista Leader Liiverin vuodelle 2018 oli toiminnan arviointi ja pyrkimys tunnistaa toiminnan vaikutuksia ja vaikuttavuutta. Liiverissä on jo jonkin aikaa kipuiltu sen kanssa, että Leader-toiminnan hyviä tuloksia ja vaikutuksia ei saada esille nykyisillä järjestelmillä. Nyt Liiverissä käynnissä olevalla Vaikuttavuutta ja viestintää -hankkeella asiaan etsitään uusia toimintamalleja, jotka otetaan heti osaksi Liiverin toimintaa.

Liiverin hallitus 2018

Varsinainen jäsen	Läsnä	Varajäsen	Läsnä
Tarja Pienimäki, pj 22.3.2018 alkaen	9/10	Petra Hakoniemi	1/10
Merja Välimäki	5/10	Päivi Alaniska	6/6
Anne Ojajärvi	7/10	Kirsi Huhtala	7/10
Jarmo Kallio	6/6	Masa Paavola	0/0
Timo Tuuri	3/10	Timo Tuomikoski	2/6
Sami Mäntymäki	5/10	Hannu Ilomäki	5/10
Mervi Mäenpää	7/10		
Reijo Hämäläinen	9/10	Mika Yli-Petäys	3/10
Jaakko Ristimäki	9/10	Leena Vedenjuoksu	2/10
Timo Mylläri	10/10	Hanna-Leena Viirimäki	0/10
Osku Ketola	3/10	Timo Urpala	5/10
Arja Ketoja	7/10	Janne Lehtinen	4/4
Vuosikokouksessa pois jääneet			
Keijo Viertoma, pj 22.3.2018 saakka	4/4	Johanna Rintamäki	2/4
Rami Mattila	3/4		
Carita Samppala	0/0		
Juha Koivisto	0/0		

3 YHDISTYS JA SEN RESURSSIT

Vuonna 2018 Liiverin maksavien jäsenten määrässä on ollut merkittävä kasvu. Edellisvuonna maksavia jäseniä oli 155, kun kuluneena vuonna niitä oli jo 190. Kasvuun on osaltaan vaikuttanut se, että yritys- ja hanketukien aloituspalaverissa kerrotaan Liiverin jäsenyydestä sekä sen mahdollisuuksista ja vaikutuksista.

Liiverin jäsenet 2018	
Jäsenet	Yhteensä
Yhdistykset	77
Yritykset	33
Yksityiset henkilöt	73
Kunta	3
Muu julkinen	7
Yhteensä	190

Vuosittaisen diplomin vuosikokous myönsi vuonna 2018 Ylpeästi paikallinen -teemalla Mukula ry:lle. Mukula on jo pitkä tarjonnut nuorille mahdollisuuden saada äänensä kuuluviin. Yhdistyksessä ajatellaan ennakkoluulottomasti ja kokeillaan uusia ideoita ja tapoja toimia. Mukulan an-

siokas toiminta oli huomattu myös muualla ja sille myönnettiin myös Artturi Leinonen -palkinto.

Leader Liiverin hallituksessa on 23 jäsentä. Se kokoontui vuoden 2018 aikana 10 kertaa. Kaksi kokousta oli yritys- ja hanketukikohteissa, yksi kokous oli Etelä-Pohjanmaan Leader-ryhmien hallitusten yhteiskoulutuksen yhteydessä Kauhajoella.

Kevään 2018 vuosikokouksessa Leader Liiverille valittiin uusi puheenjohtaja. Pitkäaikaisella puheenjohtajalla Keijo Viertomalla tuli sääntöjen mahdollistama aika täyteen puheenjohtajana. Viertoman seuraajaksi valittiin yrittäjä Tarja Pienimäki. Pienimäki on jatkanut Viertoman osoittamalla tiellä ja on osallistunut aktiivisesti mm. Leader-puheenjohtajien valtakunnalliseen yhteistyöhön. Liiverin hallitus otti voimakkaasti kantaan mm. rahoitusten viivästymiseen ja lähetti asiasta kirjeen Maville.

Hallituksen jäsenet ovat vieneet viestiä Liiveristä verkostoilleen ja edustaneet Liiveriä eri yhteyksissä. Eri-tyisesti on syytä mainita **Timo Urpala**n vierailu Leader Środkowopomorskassa Puolassa. Hallitukselle tehtiin itsearviointikysely loppuvuodesta 2018. Kyselyn mukaan hallituslaiset kokivat hallitustyön palkitsevana ja he saavat hyödyntää siinä omaa osaamistaan. Kyselyn seurauksena uudistettiin hallituksen matkalaskukäytäntö ja sovittiin, että strategisuuden seuranta parannetaan.

Liiverin hallitustyöskentely on palkitsevaa kaikkien hallituksen itsearviointikyselyyn vastanneiden mielestä. Osa kokouksista pidetään rahoitusta saaneissa kohteissa, jotta päästään näkemään, mitä rahoilla on saatu aikaan.

Hallituksen alaisuudessa toimii kaksi jaostoa ja yksi työryhmä: elinkeino- ja nuorisajaostot sekä strategiatyöryhmä. Jaostot toimivat asiantuntijoina ja viestin välittäjinä. Nuorisajaosto on toiminut vuodesta 2011 ja sen toiminnassa painottuu kehittämistyön oppiminen tekemällä. Vuonna 2018 jaosto kokoontui kolme kertaa ja se osallistui mm. Nuoriso-Leader-hankkeiden valintaan. Lisäksi jaosto emännöi Leader Silmun vastaperustettua nuorisajaostoa.

Elinkeinojaosto vahvistaa Liiverin elinkeinollista verkosta ja myös sen toiminnassa painottuu oppiminen ja tiedon vaihto. Jaosto on toiminut vuodesta 2007. Elinkeinojaoston itsearviointinnissa jäsenet nostavat jaoston merkityksen tärkeäksi, sillä se yhdistää eri toimijoita, jotka

Elinkeinojaosto 2018	
Rami Mattila	yrittäsiamies Ilmajoki, hallituksen jäsen
Reijo Hämäläinen	maaseutujohtaja Kurikka, hallituksen jäsen
Eeva Jussila	asiantuntija Into Seinäjoki
Leila Nuottivaara, pj.	yrittäjä Leila's Hyvät Maut
Ari Loukasmäki	toimitusjohtaja Uusyrityskeskus
Heikki Risikko	toiminnanjohtaja E-P:n Yrittäjät
Sinikka Koivumäki, esittelijä ja sihteeri	toiminnanjohtaja Liiveri

edistävät alueen yrittäjyyttä. Jatkossa halutaan analysoida tarkemmin sitä, miten Liiverin tukemat yritykset ovat kehittyneet toiminnassaan.

Loppuvuodesta 2018 käynnistyi Liiverin strategiatyöryhmän toiminta. Ryhmä toimii hallituksen työnyrkinä Liiverin tulevan strategian määrittelyssä. Siihen kuuluu puheenjohtajisto, hallituksen jäseniä ja työntekijöitä. Ryhmä työstää sekä Liiverin strategiaa osana laajaa CAP27-prosessia että Liiverin strategiaa yhdistyksenä.

Nuorisajaosto 2018		
Kunta	Jäsen	
Ilmajoki	Veera Huhtanen/ Riia Huhtanen Petra Hakoniemi Riina Rajamäki / Tuulia Alanko Outi Mäki	Liiverin hallitus Johanna Rintamäki (vuosikokoukseen saakka), Päivi Alaniska (vuosikokouksen jälkeen) Osku Ketola (varajäsen)
Jalasjärvi	Hanna Kuhna Hanne Kujanpää Niko Luokkakallio	
Seinäjoki	Heidi Kohtala Ilari Hauhia/ Adina Nivukoski	Liiverin toimisto Sinikka Koivumäki Raija Ojaniemi Irma Kortesus

Metsolan vanha kyläkoulu Jalasjärven Jokipiissä on yksi kohteista, josta kerätään tietoja Kurikan kaupungin Jalasjärven kulttuuriympäristöohjelmaan. Tietojen keräämisessä keskiössä ovat kyläläiset ja vapaaehtoiset, jotka muistelevat vanhoja tietoja kiinteistöistä.

Liiverin henkilöstö on ollut pysyvää. Vuonna 2018 Liiverissä työskenteli viisi henkilöä, joista jokainen on ollut töissä Liiverissä vähintään seitsemän, jopa 17 vuotta. Pysyvä henkilöstö on korkeasti koulutettua, heillä kaikilla on yliopistotutkinto. Vuonna 2018 Liiveri työllisti yhteensä 4,65 henkilötyövuoden (2017: 6,12 htv) edestä, näistä 2,21 htv:tä tuli Leader-toimintarahasta. Lisäksi ammattikorkeakouluopiskelija **Maarit Mäkelä** suoritti kulttuurintuotannon opintoihinsa liittyvää harjoittelua Liiverissä syksyllä 2018 (4.9.–31.10.18).

Työntekijät:

- toiminnanjohtaja, ETM Sinikka Koivumäki
- taloussuunnittelija, MMM Raija Ojaniemi
- suunnittelija, FM Telle Lemetyinen, osan vuotta osa-aikainen
- kyläasiantuntija, HuK Irma Kortesus
- tiedottaja, FM Sonja Pitkälä, osan vuotta osa-aikainen
- tuntityöntekijä Juha Järvi, 5.3.-27.4.2018

Henkilöstö on osallistunut aktiivisesti valtakunnalliseen Leader-toimintaan MMM:n, Mavin ja verkostopalvelujen koulutuksiin. Lisäksi tiedottaja Pitkälä piti puheenvuoron Maaseutuohjelman syyspäivillä Leaderin vaikutavuudesta ja taloussuunnittelija Ojaniemi kertoi Liiverin maksuhakemusten laadinnasta Leader-taloustalvälle.

Henkilöstön kanssa käytiin vuosittaiset kehityskeskustelut. Niiden mukaan henkilöstö on tyytyväistä mm. työilmapiiriin ja työn joustavuuteen. Hankehenkilöstöä rasittaa määräraikaiset työsuhteet.

Organisaatio	Hanke / työryhmä/ yhteistyöverkosto
toiminnanjohtaja Sinikka Koivumäki	
MMM, Mavi ja Leader-ryhmät	Leader asiantuntijatyöryhmä
MMM	Toimintatapatyöryhmä
MYR	Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö
HY Ruralia	Green Care tunnetuksi Etelä-Pohjanmaalla
Ilmajoen kunta	Etsivä nuorisotyö ja starttipaja
Ely-keskus	Seudullinen Yritys-Suomi-verkosto
Järjestö 2.0	EMMY-ryhmä
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus	ELLE-ryhmä
kyläasiantuntija Irma Kortesus	
HY Ruralia	Yhteiskunnallinen yrittäjyys maaseudulla
Jikky-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä	Kotopysäkki-toimikunta
HY Ruralia	Alueiden, asukkaiden ja elinkeinojen muutosilmiöt ajassa
Etelä-Pohjanmaan liitto ja Thermopolis	Co2mmunity
Etelä-Pohjanmaan liitto	FINCH
taloussuunnittelija Raija Ojaniemi	
Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry	Kolmen Vyyhti

- Me ei oltaisi missään ilman Liiveriä. Se on ollut sellainen alkusykäys kaikkeen. Yritystuen ansiosta saatiin myös ihan paras markkinointitoimisto suunnittelemaan Henuan brändi, yrittäjä Anu Nurmela kertoo.

4 LIIVERIN TOIMINTA

4.1. Strategian toteuttaminen

Rakas kotiseutu, vireämmät yhteisöt -painopisteellä tavoitellaan mm. asukas- ja kylätoiminnan aktiivointia ja uudistumista, asumisen monimuotoisuutta sekä yhteisöllisyyden uusia muotoja. Parhaiten tätä painopistettä toteuttavat yhteisöllisyyttä edistävät kehittämishankkeet ja yleishyödylliset investoinnit, esimerkiksi Ylistaron Kainaston Nuorisoseura ry: Kylätoiminnan uudet mallit -hanke, jossa selvitetään ja testataan, millainen kyläkeskus palvelee parhaiten alueen asukkaita.

Rohkeat yritykset, uudistuvat elinkeinot -painopisteen tavoitteena on mm. elinkeinoelämän vahvistaminen sekä yhteistyö, verkostot ja yhteisöllisyys. Vuonna 2018 Liiveri myönsi tukea 9 yritykselle, yhdelle elinkeinolliselle hankkeelle ja kolmelle yritysyryhmälle. Kaikki yritysyryhmät liittyvät matkailun kehittämiseen. Koko ohjelmakauden yritystukiasiakasta 32 on ollut alkavaa ja 19 toimivaa yritystä.

Hyvinvoiva ympäristö, terveellisempi elämä -painopisteellä edistetään mm. kulttuuria ja liikuntaa hyvinvoinnin lähteenä, vihreää hyvinvointia ja ympäristön viihtyvyyttä. Liiverin aiemmin toteuttaman

Meidän markki -hankkeessa laadittuja ympäristösuunnitelmia ja muita yhteisten ympäristöjen investointeja toteutettiin Ulkotilojen investoinnit -teemahankkeella. Yhdistyksille järjestettiin kilpailu, jonka palkintona oli kolme valaistussuunnitelmaa yhteisötaloille. Könnin kylätalo, Lakeuden agilityurheilijoiden koirahalli ja Ylistaron Paakaranpuisto saivat ammattilaisen laatiman valaistussuunnitelman Liiveristä.

Ruokaa läheltä, makuja elämään -painopisteessä kehitetään mm. lähiruokaa ja sen saatavuutta sekä ruoka- ja ruokailukulttuuria. Ruokateema oli mukana kolmessa vuonna 2018 rahoitetussa hankkeessa yhtenä osa-alueena. Tästä esimerkkinä Ylistaron Kainaston lähiruokatorin kehittäminen. Teemaan liittyen on ollut aktiivisuutta muun muassa yritysyryhmien osalta, mutta ne ovat kaatuneet siihen, että osallistujista suurin osa olisi ollut alkutuottajia, jotka eivät voi olla mukana yritysyryhmässä tuensaajana.

Saapuneiden hanke- ja yritystutkimustien määrä	2015-2018	2018
Yritystuki	65	11
Kehittämishanke	55	13
Teemahanke	4	1
Toimintaraha	2	0
Yhteensä	126	25

Ilmajoen paloasemalla keskusteltiin vilkkaasti asukkaiden roolista tilanteissa, jossa tavallinen arki häiriintyy. Erään osallistujan palaute kertoo koulutuspäivän onnistumisesta: "Kaikki alustajat ammattitaitoisia -kiitos heille. Kokonaisuus oli hyvin suunniteltu. Herätti ajatuksia osallistua oman kylän turvallisuuteen."

Vuonna 2018 Liiveriin saapui vähemmän Leader-hakemuksia kuin edellisenä vuonna. Tässä näkyy mm. se, että yleishyödyllisiä investointihankkeita ei tuettu rahan rajallisuuden vuoksi. Koko kaudella saapuneista hakemuksista kolmeentoista Liiverin hallitus on tehnyt kielteinen päätöksen ja yhdeksän hakijaa on perunut hakemuksensa.

Elyn rahoittamat hankkeet

Etelä-Pohjanmaan Leader-ryhmien yhteisen Kylille II -hankkeen teemoja ovat turvallisuus ja varautuminen,

kumppanuus, digitaalisuus sekä luonto ja kulttuuri. Liiverin pääpainopisteenä on turvallisuus ja varautuminen -teema. Vuoden 2018 alussa perustettiin turvallisuus ja varautuminen -projektiryhmä, johon kuuluvat palopäällikkö **Juha Turkulainen** Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitokselta, maaseutupäällikkö **Reijo Hämäläinen** Kurikan kaupungista, valmiuspäällikkö **Aki Valonen** ja varautumisen asiantuntija **Tave Rautiainen** SPR:n Länsi-Suomen piiristä, Pohjanmaan Vapepan puheenjohtaja **Jarmo Ojajärvi**, kyläläinen **Matti Laitila**, kyläturvallisuuskouluttaja **Aana Vainio** sekä kyläasiantuntija Irma Korteso.

RAHOITUKSEN JAKAUTUMINEN STRATEGIAN PAINOISTEISIIN						
painopiste	2016	2017	2018	yhteensä	Tavoite 2014–2020	Toteuma 2014–2017
Hyvinvoiva ympäristö, terveellisempi elämä	253 616 €	262 279 €	21 456 €	537 351 €	20 %	14 %
Rakas kotiseutu, vireämmät yhteisöt	728 056 €	612 163 €	121 624 €	1 461 843 €	30 %	38 %
Rohkeat yritykset, uudistuvat elinkeinot	638 341 €	638 226 €	304 553 €	1 581 120 €	35 %	41 %
Ruokaa läheltä, makuja elämään	203 399 €	43 229 €	38 886 €	285 514 €	15 %	7 %
	1 823 412 €	1 555 897 €	486 519 €	3 865 828 €		

Kyrkösjärven melontakeskus on valmis! Rakentaminen kesti 16 kuukautta, maaliskuusta 2017 elokuuhun 2018. Samaan aikaan suunniteltiin ja pystytettiin Kyrkösjärven vesielämysreitti. Yli 150 eri ihmistä teki runsaat 5000 talkootuntia.

Projektiryhmä otti tehtäväkseen suunnitella Turvallisuus kuntoon kylillä -koulutuspäivät. Koulutuksella lisätään kylien valmiuksia turvallisuustyöhön ja tuodaan näkyväksi, kuinka tärkeää on myös vapaaehtoisten toiminnan organisointi arjen häiriötilanteissa. Syksyn aikana järjestettiin koulutustilaisuudet Ilmajoella ja Jalasjärvellä.

Teemoja digitaalisuus sekä luonto ja kulttuuri edistettiin toteuttamalla yhdessä Ilmajoen kunnan ja muiden toimijoiden kanssa Seitsemän sillan kulttuuripyöräilyreitti. Kaikki reitin varrelta löytyvät 70 kulttuurikohdetta esitellään valokuvin ja tarinoin mobiilikartalla. Myös muut Ilmajoen ja Seinäjoen reittikartat siirrettiin samalle mobiilialustalle. Reitin avajaisia vietettiin Euroopan kulttuuriympäristöpäivänä 8.9.

Sähköpostitiedotteita lähetetään säännöllisesti noin 800 kylä- ja yhdistystoimijalle. Kylien yhteistyöryhmissä työstiin muun muassa yhteisiä tapahtumakalentereita sekä Kumppanuudella hyvinvointia -puumallia. Yhdessä Seinäjoen kaupungin elinvoima ja kilpailukyky -toimialan kanssa järjestettiin Kaupunkikehittämisen työpajat Ylistarossa, Peräseinäjoella ja Seinäjoella. Esimerkiksi Peräseinäjoen työpajassa nousi esille kulttuuriviikkojen elvyttäminen.

Liiveri on mukana Leader Kuudestaan hallinnoimassa **ViestitELLEN** -hankkeessa. Hankkeella tehdään Etelä-Pohjanmaan Leader-ryhmien ja ELY-keskuksen yhteistä maaseutuohjelmaviestintää. Yhteinen Uhoo-uutiskirje ilmestyi kolme kertaa (jakelulistalla 4600 kontaktia). Ely-keskuksen Uutisjyviin tuotettiin säännöllisesti sisältöä. Uutena kokeiluna oli osallistuminen valtakunnalliseen Liikuntafoorumiin, jossa pääesittelyaiheena oli maaseutuohjelman mahdollisuudet liikuntapaikkainvestointien tukemiseen. Mukana foorumin messuosastolla oli myös Maaseutuverkostopalvelut.

Muu rahoitus

Liiveri on asettanut tavoitteeksi hyödyntää muuta kuin Leader-rahoitusta ohjelmansa toteuttamiseen 2 miljoonaa euroa. Tästä on toteutunut vuoden 2018 loppuun mennessä 836 000 €.

Liiveri on laatinut vuonna 2016 **Kotokortteli-strategian** eli kansalaistoimijalähtöisen kehittämisen strategian Seinäjoen keskusta-alueen vuosille 2017–2020. Siihen liittyen Liiveri jätti Stealle hakemuksen vapaaehtoistoiminnan keskuksen käynnistämisestä Seinäjoelle. Hakemus sai kielteisen päätösesityksen vuodenvaihteessa 2018–2019. Kaupunkialueen paikallisen kehittämisen tukemiseen haetaan uusia ratkaisuja.

Asukaslähtöinen kansainvälisyys on tullut aiempaa näkyvämmäksi Seinäjoen kaupungin ja alueen ystävyysseurojen yhteisissä tilaisuuksissa.

Liiveri pyrki jatkamaan nuorten kesätyöprojektien tukemista yhdessä Kuortaneen Säästöpankkisäätiön kanssa, mutta tällä erää säätiö ei myöntänyt rahoitusta. Liiveri sai kielteisen päätöksen myöskin Etelä-Pohjanmaan Osuuspankilta, jolle tehtiin esitys energiakartoitusten tekemisestä alueen kylä- ja yhteisötiloille. Kielteiset päätöksistä huolimatta ulkopuolisen rahoituksen etsintää jatketaan erityisesti toimiin, joita maaseutuohjelmasta ei kannata tai voi hankkeistaa.

Liiverin osallistuminen Kansalaisten Eurooppa -ohjelmaan sai jatkoa pienellä Twinning-hankkeella, jolla osallistuttiin italialaisten ja ruotsalaisten yhteistyöjärjestö SERNin kehittämispäiviin Ruotsissa. Seminaarissa valmisteltiin kansainvälisiä hankkeita ja nähtiin esimerkkejä maahanmuutosta ja yhteisöllisestä asumisesta. Lisäksi Liiveri aktivoi Ilmajoen kuntaa mukaan ohjelmaan jätetyssä Green Care Network -hankkeessa, mutta hakemukseen tuli kielteinen päätösesitys. Liiveri valmistelee samojen partnereiden kanssa uutta Kansalaisten Eurooppa -hakemusta.

Liiveri on myöntänyt ns. Nuoriso-Leader-rahaa nuorten omiin projekteihin. Vuonna 2018 oli kaksi hakua. Kevään haussa tukea sai 5 projektia ja syksyn haussa 4 projektia. Yhteensä tukea myönnettiin noin 5 511 euroa. Kaiken kaikkiaan Nuoriso-Leader-projekteja on rahoitettu 57 ja niille on myönnetty tukea 36 077 €. Nyt

tähän käytössä oleva rahoitus on loppumassa ja siihen haetaan uusia rahoituskanavia.

Vuonna 2017 Liiveri solmi Ilmajoen kunnan kanssa palvelunmyyntisopimuksen, jolla myy viestinnän ja markkinoinnin osaamista kunnalle. Sopimus oli vielä voimassa tammi – helmikuussa 2018, minkä jälkeen ostopalvelu muuttui työsopimukseksi. Vuonna 2018 Liiveri solmi yhteistyösopimuksen UNIC-palvelut OY:n kanssa Nuoret kohti työtä -hankkeesta.

Odotuksia hankkeille

Vuonna 2018 rahoitetusta Kainaston Nuorisoseura ry:n Kylätoiminnan uudet mallit -hankkeesta Liiverin hallitus näkee, että hanke voi toimia pilottina ja muut kylät voivat ottaa omaan käyttöönsä hankkeessa kehitettäviä toimintatapoja. Seinäjoen kaupungin Kalevan Navetan toimintamallin kehittäminen -hankkeesta hallitus näki, että se on tärkeä alueen maaseututaidebrändin kehittymisen vahvistamiseksi.

Etelä-Pohjanmaan Kauppakamarin aktivointihanke maaseudun mikro- ja pienyritysten hallitustyöskentelyn kehittämiseksi nähdään tärkeänä toimenä yritysten kehittymisen kannalta. Hyvä hallitustyöskentely aktivoi kasvuun ja kehittämiseen ja auttaa yrityksiä muutostilanteissa.

LÄMMITYSKUSTANNUKSET

ENNEN

10 000 €/VUOSI
25 TONNIA HIILIDIOKSIDIA

NYT

1 500 €/VUOSI

5 TONNIA HIILIDIOKSIDIA TAI 0*

*Jos ympäristöystävällinen sähkötoimittaja

Vuonna 2018 Liiverissä otettiin käyttöön useita arkeen soveltuvia arviointityökaluja. Yksi on lopukeskustelut, jotka käydään yrittäjien ja hanketoteuttajien kanssa muutama vuosi hankkeen päättymisen jälkeen.

Yritysryhmähanke Erikoiset emännät (SeAMK) on neljän nuoren matkailualan yrityksen yhteistyöhanke, joka mahdollistaa yksinyrittäjien verkostomaisen toiminnan.

Hagamaster Oy:n CNC-jyrsimen, puruimurin ja paineilmakompressorin hankinta avittaa jo aiemmin tukemaamme yritystä vientiin. Yritys on päässyt mukaan Varsinais-Suomen laivanrakennustoimintaan.

Teema- ja koordinaatiohankkeet

Vuonna 2018 Liiverissä työskenneltiin kolmen teemahankkeen parissa: Buustia toimintaan -hanke oli päättynyt vuoden 2017 lopussa, ja vuonna 2018 se oli maksuhakemusvaiheessa. Ulkotilojen investoinnit -hankkeen toteutus alkoi kesällä 2018. Vuoden loppupuolella toteutettiin toisen nuorisoteemaisen teemahankkeen, Buustia Toimintaan 2, haku ja valinta.

Buustia toimintaan -teemahankkeissa on tarjottu yhdistyksille mahdollisuus palkata nuori kehittämään yhdistyksen toimintaan. Samalla parani yhdistysten kyky palkata työntekijöitä. Ensimmäisessä Buustia toimintaan -hankkeessa palkattiin kesäksi 2017 kahdeksan nuorta, jotka tekivät työtunteja yhteensä noin 2 650. He mm. kehittivät yhdistysten tiedotusta ja markkinointia sekä käynnistivät uutta harrastustoimintaa.

Ensimmäisestä Buustia toimintaa -hankkeesta saadut kokemukset olivat niin kannustavia, että syksyllä 2018 avattiin haku Buustia toimintaan 2 -hankkeeseen. Liiverin hallitus valitsi 13 alahanketta rahoitettavaksi. Hankkeille ei saatu ELY-päästöstä vuoden 2018 aikana. Hankkeissa palkattavat nuoret työskentelevät kesällä 2019.

Vuonna 2017 Liiverissä toteutettiin Meidän markki -hanke, jonka avulla laadittiin ympäristösuunnitelmia yhdistyksille. Näiden suunnitelmien ja muiden ympäristöä parantavien investointien toteuttamiseksi Liiverissä on käynnissä Ulkotilojen investoinnit -teemahanke. Tammikuussa 2018 hankkeeseen valittiin seitsemän alahanketta, joilla mm. parannetaan yhteisötilojen ympäristöjä ja lisätään harrastusmahdollisuuksia alueella. Alkuperäinen tavoite oli saada alahankkeet toteutetuiksi kesän 2018 aikana, mutta toteutus viivästyi, koska ELY:n tukipäätös saatiin vasta elokuussa 2018. Näin ollen osa hankkeiden toteutuksesta siirtyi kesälle 2019.

Valtakunnallisten koordinaatiohankkeiden synergia näkyy Liiverin rahoittamissa hankkeissa parhaiten Green Care -teemassa. Liiverin toiminnanjohtaja oli ohjausryhmän varapuheenjohtaja alueellisessa Green Care -hankkeessa, jota toteuttivat Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti ja SeAMK. Lisäksi hankkeen toimiin osallistui yrityksiä, jotka ovat saaneet tukea Liiveristä (esim. Perhe koti Leppälä ja Silver Hills.) Liiverin Vaikut-

Liiverin rahalla rakennettu Ilvesjoen valokuitu-verkko kilpaili ainoana Suomesta Euroopan unionin laajakaistakilpailussa. Lopulta Ilvesjoen kylälle irtosi Brysselissä jaettu toinen sija. Nopeita verkkoyhteyksiä tarvitsevat ennen kaikkea kylän yritykset ja isot maatilat.

tavuutta ja viestintää -hankkeen sparrausryhmässä apurikoitiin, voisiko valtakunnallisia koordinaatiohankkeita hyödyntää aikasarjojen ja seurantatutkimusten tekemiseen omalta alaltaan? Näin saataisiin esille muutosta, jota hankkeilla ja muulla kehittämistoiminnalla on saatua aikaan.

4.2 Rahoitettujen hankkeiden vaikutukset

Liiverissä on käynnissä Vaikuttavuutta ja viestintään -hanke, jolla mm. kehitetään toimivia ja käytännönläheisiä työkaluja, joilla arvioidaan Liiverin oman toiminnan ja rahoittamien hankkeiden vaikuttavuutta. Hankkeessa tehty talkoolaisten hyvinvointikysely vahvisti olettamuksen siitä, että hanketalkoilla on merkitystä talkoilijoiden koetulle hyvinvoinnille ja että ne toimivat ns. sisäänheittotuotteina, kun yhdistykset hankkivat itselleen uusia jäseniä ja vapaaehtoisia.

Yritys- ja hanketukien vaikutukset eivät tule esille heti hankkeen päätyttyä. Olemmekin tehneet kyselyn ohjelmakaudella 2007–2013 käynnistystukea saaneille yrityksille (14 kpl). Tukea myönnettiin silloin ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Kysely paljasti, että tällä hetkellä ko. yritykset työllistävät keskimäärin 6 henkilöä ja että puolet yrittäjistä ei olisi palkannut ensimmäistä työntekijää lainkaan ilman tukea. Ohjelmakaudella tuettiin 35 alkavaa yritystä, jotka tällä het-

kellä työllistävät 97 henkilöä (Asiakastieto). Yritysten yhteenlaskettu liikevaihto on 8 miljoonaa euroa, joten voidaan sanoa, että yritykset ovat kehittyneet hyvin. Tuetuista, alkavista yrityksistä 80% on yhä toiminnassa, kun keksimäärin puolet alkavista lopettaa ensimmäisen viiden vuoden aikana.

Kuluvan ohjelmakauden yleishyödyllisten hankkeiden vaikutuksia ja vaikuttavuutta selvitetään hakijoiden kanssa käytävällä loppukeskustelulla. Liiveristä soiteaan niihin hankkeisiin, joiden päättymisestä on noin kaksi vuotta aikaa ja kysytään mitä heille kuuluu. Keskusteluissa on selvinnyt muun muassa se, millaiset rahalliset ja ympäristölliset säästöt on ollut sillä, kun yhteisötalon energiajärjestelmä muutettiin öljystä maa- ja aurinkolämpöön ja se, että palloiluhallin pihan asfaltointi ei mahdollista vain aiempaa turvallisempaa talvipysäköintiä vaan myös salibändyn pelaamisen pihalla kesäaikaan.

Päättäneitä hankkeita on maksettu loppuun 18 kpl ja yritystukia 32 kpl. Päättäneiden yritystukien saajista 15 kpl on ollut alkavia yrityksiä ja niiden myötä on syntynyt 27 uutta työpaikkaa. Alkavien yritysten lisäksi tavoitteenamme on tukea nuoria yrittäjiä, mikä toteutuukin hyvin muun muassa kahden 20-vuotiaan nuoren yrittäjän käynnistämässä vesiurheilukeskuksessa. Liiverin hanketoimijoista yli 70% on uusia hakijoita, mikä osaltaan varmistaa sitä, että kehittämistyö uudistuu.

Tiimisukkien lisäksi neljää seinäjokista naista yhdistää matkailuala sekä yksinyrittäjäys. Yhteisen yritysryhmähankkeen myötä he löysivät toisistaan turvaverkon, joka auttaa uskaltamaan, kehittymään ja ajattelemaan isosti. Lisäksi he saavat ammattikorkeakoulusta sparrausta liiketoiminnan viemisestä eteenpäin.

Liiverin tukemat toimet ja yritykset ovat saaneet tunnustusta. Esimerkiksi Ilvesjoen kyläyhdistyksen laajakaista hankkeelle myönnettiin Eurooppalainen laajakaista -palkinto. Fysio 2000 ja CustomIT valittiin paikkakuntansa vuoden yrityksiksi vuonna 2018.

Nykyiset hankeseurantajärjestelmät, Hyrrä ja Qlickview, keräävät tietoja lähinnä hankkeiden valmistelusta ja myöntöpäätöksistä. Olisi kuitenkin tärkeää, että myös maksu- ja seurantatietoja saataisiin järjestelmästä ulos ja ryhmät voisivat niitä hyödyntää oman tarpeen mukaan. Leader-ryhmien hallitusten jäsenet eivät näe hankkeiden raportteja Hyrrästä, mikä osaltaan estää hallituksen jäseniä seuraamasta hankkeiden ja sitä kautta ryhmän strategian toteutumista.

4.3 Leader-ryhmän oma toiminta ja laatutyö

Vuoden 2018 viestinnässä näkyi toiminnan vaikutuksista ja tuloksista viestiminen. Vuonna 2018 Liiveri järjesti toimintarahalla 9 tilaisuutta ja osallistui 27 muiden järjestämää tilaisuuteen. Näihin osallistui yhteensä 1920 henkilöä. Lisäksi Kylille-hanke järjesti 22 tilaisuutta vuoden aikana.

Lehtijuttuja saatiin talteen 131 kappaletta (2017: 161, 2016: 126). Sähköisiä uutiskirjeitä lähti kuusi noin 2 000 sähköpostiosoitteeseen. Uutiskirjeen avausprosentti

on vakiintunut noin 30 %, jota voidaan pitää hyvänä. Uutiskirjeellä kerrotaan hankkeiden tuloksista ja vaikutuksista sekä ajankohtaisista asioista.

Liiveri käyttää aktiivisesti sosiaalista mediaa tiedottamisessa. Liiverin Facebook-sivulla on 698 (2017: 626, 2016: 507) tykkääjää. Vuoden aikana tehtiin kuusi FB-markkinointikampanjaa (80 €/kpl), jotka tavoittivat yhteensä yli 27 000 henkilöä. Instagram-seuraajia on 173 (2017: 141, 2016: 86) kpl. Etelä-Pohjamaan Leader-ryhmät tuottavat yhdessä yhteistä Uhoo-uutiskirjettä. Liiverin nettisivuilla oli vuoden 2018 aikana yhteensä 12 822 istuntoa (2017: 11 318, 2018: 11 041). Liiverin järjesti hanketoimijoilleen (yleishyödylliset ja yhteistyötoimi) kaksi aamukahvitilaisuutta. Aamukahveilla oli koulutusta hankkeiden vaikuttavuudesta. Hankkeille ja yritystuille pidetään aloituspalaveri hankepäätöksen tultua ja niiden kanssa käydään loppukeskustelut noin kahden vuoden kuluttua hankkeen päättymisestä.

Vuoden 2018 aikana Liiveri on hankkinut monipuolista näkemystä toiminnastaan. Liiverissä on tehty sidosryhmäkysely, hallituksen itsearviointikysely, elinkeinojoston itsearviointikysely sekä vuosittainen asiakastyytyväisyys kysely. Kyselyvastausten pohjalta voidaan sanoa, että Liiverillä on sidosryhmien ja asukkaiden luottamus alueella. Sidosryhmät näkivät Liiverin yhteisöllisen ja elinkeinollisen toiminnan kehittäjänä. Liiveriltä toivotaan aiempaa aktiivisempaa viestintää.

- Nyt voin ottaa pidempiäkin projekteja työnlle kun laajennuksen myötä on käytössä kaksi hallia. Työt ovat vähintäänkin tuplaantuneet eli laajennus tuli tarpeeseen, erikoismaalari Janne Rajamäki kertoo.

Asiakkaat näkivät rahoittamisen Liiverin tärkeimpänä tehtävä. Asiakkaat tarvitsevat Liiveriä tukibyrokratiasta selviämiseen ja yhteistyökumppaneiden löytämiseen. Arvioinneista saadut tulokset käsitellään sekä työntekijöiden että hallituksen kanssa ja niiden pohjalta laaditaan toimenpidesuunnitelma kehitettävien asioiden käytäntöön viemiseksi.

Liiverin hallitus laati maaseutuvirastolle ja maa- ja metsätalousministeriölle huolenilmauksen siitä, miten toimintarahan pitkät käsittelyajat hankaloittavat Liiverin toimintaa ja siitä, miten hankkeiden pitkät maksatusajat hankaloittavat hakijayhdistysten toimintaa. Mikäli maaseuturahaston asiakkaina halutaan jatkossakin pitää paikalliset, pienet toimijat, tulee hankeprosessien nopeuteen ja joustavuuteen kiinnittää nykyistä enemmän huomiota ja resursseja.

Liiveri teki ensimmäisen vertaisauditointikierroksen Leader Outokairan kanssa. Auditointiprosessi oli mielenkiintoinen ja opettavainen. Auditoinnista saatiin oppia mm. aktivointikäytännöistä. Seuraava auditointikierros on sovittu tehtäväksi Leader Karhuseudun kanssa.

ELY-keskuksen kanssa käytävässä vuosittaisessa kehityskeskustelussa kävi ilmi, että yritystuissa Liiveri on rahoittajana innovatiivinen ja etsinyt uusia mahdollisuuksia. Hallitustyöskentely nähtiin myös aktiivisena ja

että hallitus keskustelee kriittisesti hakemuksista. Lisäksi kerrottiin, että hankkeiden kokonaisvalmistelu on hyvällä tasolla, hakemuksissa ei ole juurikaan puutteita. Yhdessä sovittiin viestinnän tiivistämisestä.

Mavi teki hallinnonohjauskäynnin Liiveriin vuoden aikana. Keskustelu käytiin hyvässä hengessä, mutta keskustelusta tehty muistio herätti hämmennystä. Siinä oli usean sivun verran yleisluonteista tekstiä hallinnon ohjauskäynneistä, mistä ei selvinnyt, koskettavatko ko. asiat Liiveriä vai eivät. Liiverillä on suuri joukko, pitkäaikaisia työntekijöitä, jonka Mavi näki ryhmän vahvuutena. Lisäksi Mavissa nähtiin, että Liiverin hallitustyöskentely ja valintamenettely hankkeiden valintaprosessissa ovat asianmukaisia. Yhteistyötä Mavin kanssa tehtiin myös järjestämällä heidän Kroatialaisille vieraille ohjelmaa Liiverin alueella.

MMM ja Mavi tekivät ison työn Leadereiden lisärahan myöntämisessä. On harmillista, että prosessi ei onnistunut ja että siitä tehdyn oikeuskantelun käsittely vie pitkän aikaa, eikä rahoja näin ollen ole saatu ryhmien käyttöön. Rahoituksen jakaminen tulosten perusteella on kuitenkin kannatettava asia.

Vuonna 2018 Liiverin toiminnan volyyymi oli 342 000 euroa, josta Leader-toiminnan osuus oli 179 000 €. Liiverin hallitus oli huolissaan hanketukien ja toimintarahan pitkistä maksuajoista ja laati asiasta huolenilmauksen

Nurmossa toteutettiin yhdessä asukkaiden ja eri toimijoiden kanssa Kertunlaakson kyläilyt -kaupunginosatapahtuma, jonka avulla lisättiin vuoropuhelua kaupungin ja seurakunnan suuntaan sekä ympäröivään maaseutualueeseen.

maaseutuvirastolle ja maa- ja metsätalousministeriölle. Liiverin kohdalla pitkät maksuajat tarkoittavat sitä, että se on joutunut lainaamaan kuntien hankkeille myöntämää kuntarahaa oman toimintansa kulujen väliaikaisrahoittamiseen. Liiverin hallitus lisäsi yhdistyksen tilinpäätöksen liitetietoihin toteamuksen tilanteesta aiheutuneista siirtosaamisveloista.

4.4 Leader-ryhmä alueensa kehittäjänä

Liiveri on hakenut aktiivisesti uusia tapoja siihen, miten se voi toimia kumppanuudessa alueensa kuntien kanssa. Ilmajoen kunnan ja seitsemän muun toimijan kanssa Liiveri on perustanut yhdessä Yritysherralan, joka on uudenlainen palvelupiste ilmajokisille yrittäjille. Kylille -hankkeessa on luotu tiivistä kumppanuutta varautumiseen liittyen kuntien, maakunnan ja järjestöjen kanssa. Lisäksi Liiveri ryhtyi kumppaniksi Kurikan kaupungin jättäessä hakemuksen Maaseutupalamentin 2020 -pi-topaikaksi.

4.5 Tavoitteet seuraavalle vuodelle

Liiverin tavoitteena vuosille 2019–2020 on jatkaa laadukasta kehittämistyötä. Leader-rahoituksen osalta rahoitetaan edelleen strategiaa toteuttavia yritystukia ja yleishyödyllisiä hankkeita. Yritystuissa painotus on

edelleen alkavien yrittäjien tukemisessa, mutta toimi-
viakin yrityksiä voidaan tukea, mikäli ne toteuttavat
Liiverin kehittämisstrategiaa. Yleishyödyllistä kehi-
tämistä tehdään laajalla rintamalla, mutta erityisenä
painopisteenä ovat kansainvälistymistä edistävät hank-
keet.

Kansainvälistymistä tuetaan omalla Liiveri-Skaraborg
-hankkeella. Yleishyödyllisten investointien valinta teh-
dään jaksoitettuna. Ensimmäisen kerran niistä päätetään
syksyllä, mikäli Leader-lisärahoitus saadaan käyttöön.
Toimiston resurssia suunnataan rahoitettujen toimien
toteuttamisen tukemiseen sekä niiden tulosten ja vai-
kutusten tunnistamiseen ja niistä viestimiseen sekä uu-
teen kauteen valmistautumiseen.

Kyliä kehittämisessä painotetaan erityisesti kylien
turvallisuusteemaa. Kyliä aktivoidaan turvallisuussuun-
nitelmien toteutukseen. Jatketaan Turvallisuus kun-
toon kylillä -koulutustilaisuuksia ja järjestetään turval-
lisuustuokioita.

Liiverin hallitus päätti, että vuonna 2019 panostetaan
ulkopuolisen rahoituksen saamiseen. Strategian toteu-
tuminen vaatii maaseutuohjelman ulkopuolista rahoit-
usta sekä ulkopuolinen rahoitus varmistaa toiminnan
jatkuvuutta, jos maaseutuohjelman toteutukseen tu-
lee katkos ohjelmakausien vaihteessa.

Liiverin rahoittamat hankkeet 2018

Tukit- yyppi	Hakija	Hanke	Kustannus
teemahanke			68 382 €
	Leader-Liiveri	Ulkotilojen investoinnit	68 382 €
yhteistyötoimenpide			37 718 €
	Etelä-Pohjanmaan kauppakamari	Mikro- ja pienyritysten hallitustyöskentelyn aktivointi ja kehittäminen	37 718 €
yleishyödyllinen investointi			36 000 €
	Koskenkorvan Koulun Vanhempainyhdistys ry	Koskenkorvan koulun pihahanke, osa 1	22 000 €
	Peräseinäjoen Metsästysseura ry	Metsästys- ja ammunta- ja metsälaatu- ja -hankinta	14 000 €
yleishyödyllinen kehittäminen			114 452 €
	Seinäjoen kaupunki	Kalevan Navetan toimintamallin kehittäminen	47 687 €
	Ylistaron Kainaston NS	Kylätoiminnan uudet mallit	66 765 €
yritysryhmän kehittämishanke			91 757 €
	Ilmajoen Musiikkijuhlat ry	Ilmajoen matkailuyrittäjien yritysryhmähanke - IMURI	40 000 €
	Into Seinäjoki Oy	Peräseinäjoen Helmet - kasvua, kilpailukykyä ja kansainvälisyyttä	39 859 €
	SeAMK	Erikoiset emännät	11 898 €

yritystuki, investointi			424 009 €
	Ammatillinen perhekoti Leppälä Oy	Perhekodin laajennus	120 000 €
	Auto- ja erikoismaalaus J. Rajamäki	Maalaamon laajennus	39 958 €
	Hagamaster OY	CNC-jyrsimen, puruimurin ja paineilmakompressorin hankinta	87 100 €
	Ilomäki Merja	Majoitustoiminnan laajennus Kalajärvelle	121 225 €
	Lakeus Wake Oy	Lakeus Wake Oy	55 726 €
yritystuki, perustamistuki			127 112 €
	Buugi Bear Wear Oy	Buugi Brand Oy -perustamistuki	22 562 €
	Carelin Oy	Uutta palveluliiketoimintaa tuulivoima-alalle	30 395 €
	MagaLacrima Oy	MagaLacrima Oy:n kilpailukyvyyn lisääminen	5 635 €
	Novice Oy	Novice Oy:n Suomen valloitus -julkisten hankintojen & motivaatiovalmentamisen osalta!	15 000 €
	Poutafiilis Ay	Poutafiilis avajaiset	6 390 €
	Priima Kaluste Vesa Leppämäki	Uuden vakiokalusteliiketoiminnan käynnistäminen	19 690 €
	Sweetsaunas Ltd Oy	Löylynohjain saunaan	27 440 €
YHTEENSÄ			899 430 €

Ulkotilojen investoinnit -teemahankkeen alahankkeet

Hanke	Hakija	Kustannus
Kylmältaan perusparannus Herralan rannassa	Ilmajoen Omakotiyhdistys ry	8 000 €
Lasten luontoaktiviteetit Kyrkösjärvellä	Lakeuden Elämysliikunta ry	8 000 €
Frisbeegolf-rata Niemistön kuntoradan maastoon	Liikunta- ja Kyläseura Kaanaa ry	7 965 €
Siirrettävät maastoesteet Mäki-Pohdon alueelle	Mäki-Pohdon Yksityisratsastajat ry	3 327 €
Nopankylän kylätalon piha-alueen perusparannus	Nopankylän Kyläseura ry	8 000 €
Koskenkorvan Laidunalueen toiminnot	Koskenkorva-seura ry	8 000 €
Leikkipuisto Munakan lapsille	Munakan päiväkodin vanhempainyhdistys ry	8 000 €
YHTEENSÄ		51 282 €

ELY-keskuksen kehiksestä rahoitetut ja EP:n Leader-ryhmien yhteiset hankkeet

Hanke	Kesto	Kokonaisbudjetti €	Josta Liiverin budjetti €	Hallinnoija
Kylille II -hanke	1.1.2018–31.12.2019	700 000	170 500	Leader Kuudesta
ViestitELLEN	1.12.2017–31.12.2019	313 848	38 400	Leader Kuudesta

ELY-keskuksen alueelle tukemat yleishyödylliset investointihankkeet 2018

Hanke	Hakija	Kunta	Kustannus
Keittiö- ja WC-tilojen uudistaminen	Peräseinäjoen Viitalan NS ry	Seinäjoki	43 000 €
Asemanseudun monitoimihalli	Asemanseudun kehittämissyhdistys ry	Seinäjoki	130 000 €
Kainaston kyläkeskuksen maisemanhoitosuunnitelma	Ylistaron Kainaston Nuorisoseura ry	Seinäjoki	38 000 €
Ilkanradin tenniskenttä	Tennis-Ilmajoki ry	Ilmajoki	49 156 €
Jouppilanvuoren Elämysportaat	Lakeuden Elämysliikunta ry	Seinäjoki	153 790 €
YHTEENSÄ			413 946 €

Nuoriso-Leader -hankkeet 2018

Hanke	Hakija	Tuki
Ylistarock 2019	Anni Risku	800 €
Dixin edari	Dixin edustajisto	268 €
Lisää sohvia lukiolle	Ilmajoen lukion opiskelijakunnan hall.	400 €
Hope Dance 2019	Johanna Ahonen	800 €
Yhyres: Yhyres-musikaali	Justina Kaleva	360 €
Nuorisotilan Kouran kylään	Koura-seura ry	783 €
Miksauskurssi	Niko-Petteri Westerholm	800 €
JBL-soundi saa tanssimaan	Saana-Oliver-Markus eli SOM	800 €
Mysig	Waltteri Jussila	500 €

871

seuraajaa
somessa

vauhditettiin

yrittäjien
toimintaa

rahoitettiin

paikallista
hankeideaa

toteutettiin

nuorten
omaa projektia

houkuteltiin

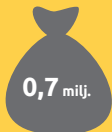
uutta toimijaa
kehittämistyöhön

12 822

kävijää
nettisivuilla

jaettiin rahaa

paikalliseen
kehittämiseen

97 %

suosittelee
rahoitusta muille

hanketiedustelua

3

yhtä yritystä

ulkoliikunta- ja
leikkipaikkaa

36

tilaisuutta
ja koulutusta

131

lehtijuttua

282

jäsentä

yrittäjätiedustelua

23

hallintasuostusta

6

työntekijää